

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2018. gada 25. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kušņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 94/2018), kuru iesnieguši divdesmit Saeimas deputāti: Boriss Cilevičs, Igors Pimenovs, Ivans Ribakovs, Jānis Tutins, Artūrs Rubiks, Sergejs Potapkins, Ivars Zariņš, Romans Miloslavskis, Jeļena Lazareva, Jūlija Stepaņenko, Andris Morozovs, Jānis Urbanovičs, Raimonds Rubiks, Vladimirs Nikonovs, Jānis Ādamsons, Vitālijs Orlovs, Mihails Zemļinskis, Igors Zujevs, Sergejs Mirskis un Sergejs Dolgopolovs (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmo daļu, otrās daļas vārdus „pirmsskolas izglītības un pamatizglītības pakāpē, ievērojot šā likuma 41. panta noteikumus”, 3. panta pirmās daļas vārdu „pamatizglītības” un 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Vispārējās izglītības likumā” 2. pantu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 91. panta otrajam

teikumam kopsakarā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 14. pantu un 1. protokola 2. pantu, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 26. pantu un Bērnu tiesību konvencijas 2. panta pirmo daļu, 112. pantam kopsakarā ar Konvencijas 1. protokola 2. pantu un Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām 13. un 14. pantu, kā arī 114. pantam kopsakarā ar Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību 13. panta pirmo daļu un 14. panta otro daļu;

1.2. atzīt 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmo daļu par neatbilstošu arī Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem, Līguma par Eiropas Savienības darbību 49. un 56. pantam, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 22. pantam;

1.3. izskatīt lietu ārpus kārtas, ņemot vērā tās ietekmi uz bērnu tiesībām un interesēm.

2. 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. pants paredz papildināt izglītības likuma 9. pantu ar 1.¹ daļu šādā redakcijā: „Privātajās izglītības iestādēs vispārējo izglītību un profesionālo izglītību pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē iegūst valsts valodā.”

Minēto grozījumu 1. panta otrā daļa paredz izteikt Izglītības likuma 9. panta otrās daļas 1. un 2. punktu šādā redakcijā:

„1) izglītības iestādēs, kuras īsteno izglītības programmas saskaņā ar Latvijas Republikas divpusējiem vai daudzpusējiem starptautiskajiem līgumiem;

2) izglītības iestādēs, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas pirmsskolas izglītības un pamatizglītības pakāpē, ievērojot šā likuma 41. panta noteikumus.”

Savukārt šo grozījumu 3. panta pirmā daļa paredz Izglītības likuma 41. pantā „aizstāt pirmajā daļā vārdus „attiecīgajā valsts izglītības standartā” ar vārdiem „valsts pamatizglītības standartā””.

2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Vispārējās izglītības likumā” 2. pants paredz izteikt Vispārējās izglītības likuma 43. pantu šādā redakcijā:

„(1) Vispārējās vidējās izglītības programmu obligāto saturu nosaka valsts vispārējās vidējās izglītības standarts.

(2) Nepārsniedzot šā likuma 44. pantā noteikto mācību stundu slodzi nedēļā un mācību stundu skaitu dienā, izglītības iestāde vispārējās vidējās izglītības programmā papildus var ietvert valsts vispārējās vidējās izglītības standartā neminētus mācību

priekšmetus, tai skaitā mazākumtautības dzimto valodu un ar mazākumtautību identitāti un integrāciju Latvijas sabiedrībā saistītu mācību saturu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspiestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar minētā panta 6. punktu tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 3. punktu tiesības iesniegt pieteikumu par likumu atbilstību Satversmei un Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, ir ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem.

Pieteikumu ir parakstījuši divdesmit 12. Saeimas deputāti. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

6. Pieteikumam, kuru iesniedz ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputāti, ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām.

Pieteikuma iesniedzējs apstrīd divu likumu normu atbilstību Satversmei un Latvijas noslēgtu starptautisko līgumu normām. Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus

tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

No pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un to konstitucionalitātes izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

7. Pieteikumam ir jāatbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām.

Pieteikumā ir norādīts pieteikuma iesniedzējs, institūcija, kas izdevusi apstrīdētās normas, un prasījums Satversmes tiesai. Pieteikuma iesniedzējs ir sniedzis lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta otrajam teikumam, kā arī 112. un 114. pantam. Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda tā juridiskais pamatojums.

8.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 1. pantam. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka ievērojama sabiedrības daļa iebilst pret apstrīdētajām normām. Savukārt likumdevējs neesot pienācīgi ņēmis vērā tās viedokli likumdošanas procesā.

Tomēr šādi argumenti nav uzskatāmi par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta izpratnē. Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

8.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmā daļa neatbilst Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem.

Lai pārbaudītu apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam, ir jānoskaidro, vai apstrīdētajā normā ir noteikts Satversmes 105. pantā noteikto pamattiesību ierobežojums. Ja apstrīdētajā normā ir paredzēts šo pamattiesību ierobežojums, ir jāpārbauda: 1) vai tas ir noteikts ar likumu; 2) vai tam ir leģitīms

mērķis; 3) vai tas ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 6. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-21-01 13.–14. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis, ka Satversmes 105. panta pirmie trīs teikumi citastarp aptver arī personas ekonomiskās intereses, kas saistītas ar komercdarbības veikšanu un īpašuma īpašnieka tiesības izmantot īpašumu tā, lai gūtu pēc iespējas lielāku ekonomisko labumu. Tomēr pieteikumā nav pamatots, ka 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmā daļa radītu Satversmes 105. pantā noteikto pamattiesību ierobežojumu, proti, skartu kādu personu ekonomiskās intereses.

Pieteikumā ir norādīts, ka 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmā daļa neatbilst arī Līguma par Eiropas Savienības darbību 49. un 56. pantam, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 22. pantam. Taču pieteikumā nav norādīts šā Pieteikuma iesniedzēja viedokļa juridiskais pamatojums.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

8.3. Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt apstrīdētas normas par neatbilstošām Satversmes normām kopsakarā ar Konvencijas 14. pantu un 1. protokola 2. pantu, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 26. pantu, Bērnu tiesību konvencijas 2. panta pirmo daļu, Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām 13. un 14. pantu, kā arī Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību 13. panta pirmo daļu un 14. panta otro daļu.

Ja pieteikuma iesniedzējs lūdz izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību starptautisko tiesību aktiem cilvēktiesību jomā, pieteikumā jāpamato tas, ka šie starptautisko tiesību akti paredz plašāku pamattiesību aizsardzības apjomu nekā Satversme un tādēļ apstrīdētās normas atbilstība šiem starptautisko tiesību aktiem būtu vērtējama atsevišķi.

Pieteikumā nav pamatots, ka minētās starptautisko tiesību normas paredzētu plašāku pamattiesību aizsardzības apjomu nekā Satversmes normas.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9. Pieteikuma iesniedzējs lūdz izskatīt lietu ārpus kārtas, ņemot vērā apstrīdēto normu ietekmi uz bērnu tiesībām un interesēm. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 22. panta desmito daļu lietas izskatīšanas laiku nosaka Satversmes tiesa rīcības sēdē pēc tam, kad pabeigta lietas sagatavošana un tā nodota izskatīšanai. Līdz ar to šā

lēmuma 1.3. punktā norādītā Pieteikuma iesniedzēja lūguma izlemšana nav Satversmes tiesas kolēģijas kompetencē.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmās daļas, otrās daļas vārdu „pirmsskolas izglītības un pamatizglītības pakāpē, ievērojot šā likuma 41. panta noteikumus”, 3. panta pirmās daļas vārda „pamatizglītības” un 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Vispārējās izglītības likumā” 2. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta otrajam teikumam, 112. pantam un 114. pantam” pēc pieteikuma (ieteikums Nr. 94/2018), kuru iesnieguši divdesmit Saeimas deputāti.

2. Atteikties ierosināt lietu par 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmās daļas, otrās daļas vārdu „pirmsskolas izglītības un pamatizglītības pakāpē, ievērojot šā likuma 41. panta noteikumus”, 3. panta pirmās daļas vārda „pamatizglītības” un 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Vispārējās izglītības likumā” 2. panta atbilstību Satversmes 1. pantam.

3. Atteikties ierosināt lietu par 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmās daļas, otrās daļas vārdu „pirmsskolas izglītības un pamatizglītības pakāpē, ievērojot šā likuma 41. panta noteikumus”, 3. panta pirmās daļas vārda „pamatizglītības” un 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Vispārējās izglītības likumā” 2. panta atbilstību Konvencijas 14. pantam un 1. protokola 2. pantam, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 26. pantam, Bērnu tiesību konvencijas 2. panta pirmajai daļai, Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām 13. un 14. pantam un Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību 13. panta pirmajai daļai un 14. panta otrajai daļai.

4. Atteikties ierosināt lietu par 2018. gada 22. marta likuma „Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmās daļas atbilstību Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem, Līguma par Eiropas Savienības darbību 49. un 56. pantam, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 22. pantam.

5. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.3. punktā norādīto lūgumu.

6. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdētos aktus, – Saeimu – **līdz 2018. gada 25. septembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova